

JEŻYK I PRZYJACIELE

- Z ekologią za pan brat! Dlaczego warto dbać o środowisko?
- Poznaj przyjaciół **Jeżyka!** O leśnych zwierzętach i ich zwyczajach.
- Oszczędzaj wodę i dbaj o przyrodę!
- Zestawy zadań dla najmłodszych: świetna zabawa z przesłaniem.

OBEJRZYJ
ZWIASTUN!

POSŁUCHAJ
PIOSENKI!

WYDRUKOWANO NA
PAPIERZE Z RECYKLINGU

SCENARIUSZE LEKCJI
I MATERIAŁY AKTYWIZUJĄCE
DLA KLAS I-III

WSTĘP

Szanowni Państwo,

już 10 czerwca na ekrany polskich kin wchodzi film „Jeżyk i przyjaciele”. Przeważająca, obfitująca w szereg niesamowitych przygód animacja ukazuje perypetie Mili i Mędrka – odważnej jeżyczki i przebojowego wiewióra, wyruszających na wspólną wyprawę, by zapewnić leśnym stworzeniom dostęp do wody, której coraz częściej brakuje w ich lesie. Odpowiedzialność za środowisko naturalne, skutki długotrwałej suszy, konieczność dbania o przyrodę – to tylko niektóre z problemów, z którymi najmłodszy widzowie będą mieli okazję zapoznać się w trakcie seansu.

Polska jest jednym z najuboższych w wodę krajów w Europie. Tylko Czechy, Malta i Cypr mają jej mniej w przeliczeniu na mieszkańca. Tymczasem statystyczny Polak bezpośrednio zużywa około 92 litrów wody dziennie, ale jego ślad wodny (czyli pośrednie zużycie wody w konsumpcji towarów i usług) wynosi już prawie 3,9 tys. litrów. Wodę marnujemy nie tylko wtedy, gdy nie zakręcimy kranu, ale także wyrzucając jedzenie lub kupując nowe, być może niepotrzebne ubrania. Do produkcji tych dóbr konsumpcyjnych potrzeba tysięcy litrów

wody. Konieczne są zmiany systemowe, ale proces ten powinniśmy zacząć od siebie. Z tego powodu bardzo ważna jest edukacja ekologiczna dzieci od najmłodszych lat.

Edukacja poprzez film jest doskonałą okazją do kształcenia najmłodszych. Filmowe obrazy, dzięki oddziaływaniu na emocje, silnemu zaangażowaniu młodych widzów oraz identyfikacji z postaciami, mogą zdziałać więcej niż godziny wykładów.

Film „Jeżyk i przyjaciele” jest dobrym przykładem animacji, która może być pretekstem do rozmów z dziećmi na ważne tematy, takie jak właściwe i odpowiedzialne gospodarowanie zasobami naturalnymi – a dokładniej wodą – poprzez wykorzystanie prostych odwołań do motywacji i postępowania bohaterów przedstawionej historii.

Z tego powodu z oferty filmowej dla dzieci warto wybierać takie propozycje, które podobnie jak „Jeżyk i przyjaciele” nie wprost, lecz z wykorzystaniem prostych odwołań, pomagają wprowadzać ważne ekologiczne tematy.

Dominika Tarczyńska

Prowadząca program Czysta Polska

Misją Stowarzyszenia i Programu „Czysta Polska” jest inspirowanie do zmian, w myśl naszego hasła „Zaczynam od siebie”. Chcemy, aby każdy z nas nawet najmniejszymi krokami zmieniał swoje otoczenie i żył bardziej świadomie, zgodnie z naturą. Każdy krok dla naszej planety jest bardzo ważny, ponieważ Ziemia potrzebuje nas tak samo, jak my jej.

Partner merytoryczny: **PROGRAM / CZYSTA / POLSKA**

SCENARIUSZ NR 1

O MAGICZNYCH WŁAŚCIWOŚCIACH WODY Z FILMEM „JEŻYK I PRZYJACIELE”

Autorka:

Katarzyna Kebernik

Grupa wiekowa:

szkoła podstawowa, klasy 1-3

Czas realizacji:

1-2 godziny lekcyjne

Cel ogólny:

Wprowadzenie lub/i usystematyzowanie podstawowych wiadomości o właściwościach i znaczeniu wody w nawiązaniu do fabuły filmu „Jeżyk i przyjaciele”.

Cele szczegółowe:

Uczeń/uczennica potrafi:

- podać różne przykłady wykorzystania i zinterpretować znaczenie wody w przyrodzie wykorzystując przykłady z filmu „Jeżyk i przyjaciele”;
- zna trzy stany skupienia wody oraz ich poprawne nazwy;
- wskazuje miejsca występowania wody w przyrodzie (w krajobrazie i w zjawiskach pogodowych);
- rozróżnia wody słodkie od słonych;
- doskonali umiejętność czytania, pisanie i kreatywnego myślenia.

Materiały dydaktyczne:

kserokopie zadań do scenariusza (s. 6, 7, 8, 9), przybory do kolorowania, mapa/globus.

Metody pracy:

rozmowa prowadzona, elementy metody Steinera, praca z tekstem, praca z materiałami graficznymi, pisanie po śladzie.

ROZMOWA O FILMIE.

Nauczyciel/ka zwraca uwagę dzieci na to, jak ważny w filmie „Jeżyk i Przyjaciele” jest temat wody. Pyta o to, gdzie w obejrzanej animacji była woda (np. w rzece, w basenie niedźwiedzi), co zwierzątka robiły z wodą (np. leśne gromadziły zapasy, niedźwiedzie używały nierozważnie), które z nich jej potrzebowały (wszystkie). Rozmowa ma doprowadzić do wniosku, że w naszym świecie jest jak w filmie „Jeżyk i Przyjaciele”: woda jest potrzebna wszystkim i wszędzie, należy więc o nią dbać, nie tylko dla siebie, lecz również dla innych.

WYTŁUMACZENIE WSZECHOBECNOŚCI WODY.

By udowodnić, że woda jest wszędzie, nauczyciel/ka proponuje grę w zagadki. Prosi dzieci o podawanie przykładów rzeczy, które ich zdaniem nie mają nic wspólnego z wodą. W toku dyskusji okazuje się, że tak naprawdę wszystko jest związane z wodą. Przykłady, które można omówić: kamień (jest kształtowany przez ruchy wody, np. omywanie), laptop (używa się wody do jego produkcji), drzewo (pije wodę). Dzieci mogą same poszukiwać odpowiedzi na podane przez siebie przykłady, np. korzystając z Internetu.

WODA W PRZYRODZIE I ZJAWISKACH POGODOWYCH.

Nauczyciel/ka wskazuje, że ze względu na powszechność wody i jej znaczenie mamy wiele słów na nazywanie jej form występowania w przyrodzie. Nauczyciel/ka rozdaje uczniom kserokopie **zadania 1**. Dzieci rozwiązując zagadki poznają lub/i przypominają sobie wykorzystane w ćwiczeniu pojęcia z zakresu nauk przyrodniczych.

TRZY STANY SKUPIENIA WODY.

Nauczyciel/ka mówi, że teraz dzieci wiedzą już, że woda występuje wszędzie. Pyta, czy pamiętają też, że potrafi ona zmieniać swoją postać? Rozdaje uczniom **zadanie 2** i na jego podstawie omawia trzy stany skupienia wody. Prosi dzieci o podanie innych przykładów każdego ze stanów skupienia oprócz tych przedstawionych na obrazkach. Jeśli zagadnienie nie było wcześniej omawiane lub wymaga powtórzenia, nauczyciel/ka może wyjaśnić je np. za pośrednictwem filmu pokazującego w przyspieszonym tempie topnienie lodu i parowanie wody. Jeśli są takie możliwości w klasie, można przeprowadzić doświadczenie z podgrzewaniem lodu, a następnie doprowadzaniem powstałej wody do parowania.

WODY SŁODKIE I SŁONE.

Nauczyciel/ka rozdaje dzieciom quiz (**zadanie 3**) i prosi każdego ucznia o samodzielne rozwiązanie (nawet jeśli zagadnienie wody słodkiej i słonej nie było wcześniej wprowadzane). Po wykonaniu zadania prosi uczniów o podanie rozwiązania („akwen”) i zapisuje znaczenie tego słowa na tablicy (dzieci wpisują je w miejsce wyznaczone w zadaniu). Prowadzący/a pyta następnie uczniów, czego dowiedzieli się z quizu o wodach słodkich i słonych. Po powtórzeniu tych informacji prosi dzieci o wskazanie przykładów wód słodkich i słonych na mapie lub globusie. Wspólnie dochodzą do wniosku, że wody słodkie to najczęściej te występujące wewnątrz lądu, a słone: najczęściej te występujące poza lądem.

ZAKOŃCZENIE ZAJĘĆ.

Jako nagrodę za opanowanie wiadomości na temat wody nauczyciel/ka może podarować dzieciom order przyjaciół wody: **Kamień wodny** na ostatniej stronie broszury. Jako ćwiczenie wyciszające na koniec nauczyciel/ka rozdaje dzieciom Kolorowanekę (s. 9). Dla dodatkowego efektu relaksacyjnego można puścić nagranie szumu morskich fal lub leśnego strumyka.

ZADANIE 1

ZAGADKI!

Kto mówi? Połącz zagadki po lewej z odpowiedziami po prawej! Zaznacz w kółko te zjawiska, które widziałeś/widziałaś w filmie.

- LUDZIE CHOWAJĄ SIĘ PRZED MNĄ POD PARASOLAMI, ALE KIEDY DŁUGO MNIE NIE MA – MARTWIĄ SIĘ, BO PANUJE SUSZA.
- MOŻESZ MNIE ZNALEŹĆ NP. W OKOLICACH ANTARKTYDY. JESTEM BRYŁĄ WIECZNIE SKUTĄ ŁODEM, A JEDNAK TO JA PODTRZYMUJĘ ŻYCIE NA ZIEMI: PILNUJĘ, BY NIE ZROBIŁO SIĘ NA NIEJ ZA GORĄCO.
- MOŻNA MNIE ZNALEŹĆ RANO NA ŻDŹBŁACH TRAWY I PŁATKACH KWIATÓW. MAM POSTAĆ MAŁYCH, ŚLICZNYCH BŁYSZCZĄCYCH KROPELEK.
- JESTEM TYM MIEJSCEM, GDZIE URYWA SIĘ RZEKA, A WODA SPADA Z DUŻEJ WYSOKOŚCI, ROBIĄC PRZY TYM NAJCZĘŚCIEJ SPORO HAŁASU!
- SKŁADAM SIĘ Z MNÓSTWA DROBNYCH CZĄSTECZEK WODY. UNOSZĘ SIĘ W POWIETRZU TUŻ NAD ZIEMIĄ I NIEWIELE PRZEZE MNIE WIDAĆ. ZA MNĄ RÓWNIEŻ NIE PRZEPADAJĄ KIEROWCY!
- BAŁTYCKIE, ŚRÓDZIEMNOMORSKIE, KARAIBSKIE... MAM WIELE IMION, BO I MIESZCZĘ W SOBIE WIELE WODY!
- JESTEM WIELKIM KŁĘBEM PARY WODNEJ, KTÓRY PORUSZA SIĘ WYSOKO NA NIEBIE. UWAŻAJ NA BURZĘ, KIEDY ROBIĘ SIĘ CIEMNA!

MORZE

WODOSPAD

MGŁA

ŁODOWIEC

DESZCZ

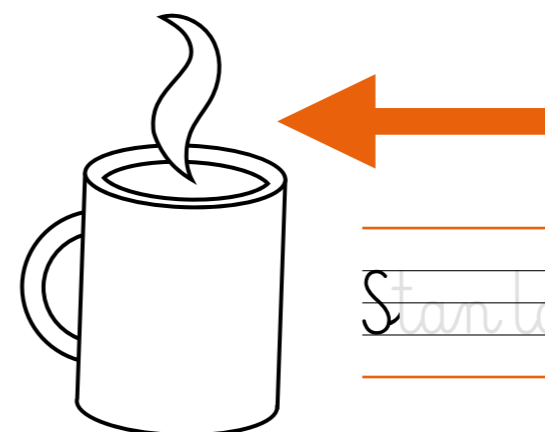
CHMURA

ROSA

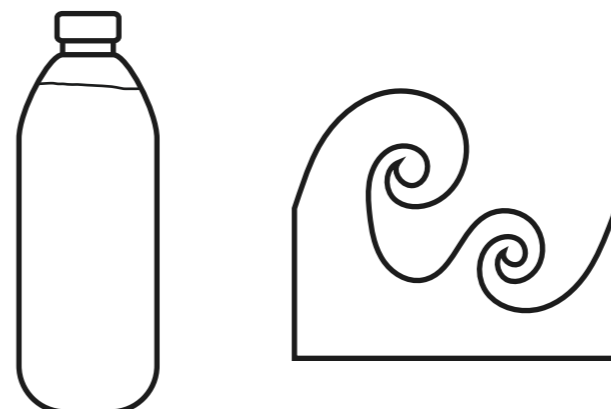
ZADANIE 2

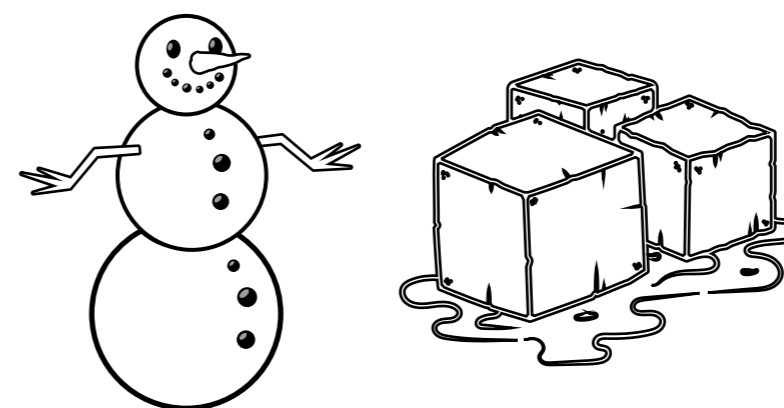
Pokoloruj obrazki i podpisz je po śladzie, żeby przekonać się, jak różne formy i kształty przybiera woda!

Stan lotny (gazowy) para wodna

Stan ciekły woda

Stan stały lód

ZADANIE 3

GRA

Bądź jak Miła i Mędek. Zdobądź kamień wodny!

Wybierz dobrą odpowiedź, a podaną przy nim literkę wpisz na dole pod odpowiednią cyfrą.

1 Jakiej wody jest więcej na świecie?

Głównie słodkiej **I**
Głównie słonej **A**

2 Gdzie znajdziemy wodę słoną?

Zazwyczaj w rzekach i jeziorach **G**
Zazwyczaj w oceanach i morzach **K**

3 Gdzie znajdziemy wodę słodką?

W większości w rzekach, jeziorach, lodowcach i wodach podziemnych **W**
W większości w morzach, oceanach **R**

4 Czego nie wolno robić z wodą słoną?

Pić **E**
Zamrażać **A**

5 Jak nazywa się największy zbiornik wody słonej na całym świecie?

Rzeka Nil **M**
Ocean Spokojny **N**

ODPOWIEDŹ:

— 1 — 2 — 3 — 4 — 5

CO OZNACZA TO HASŁO?

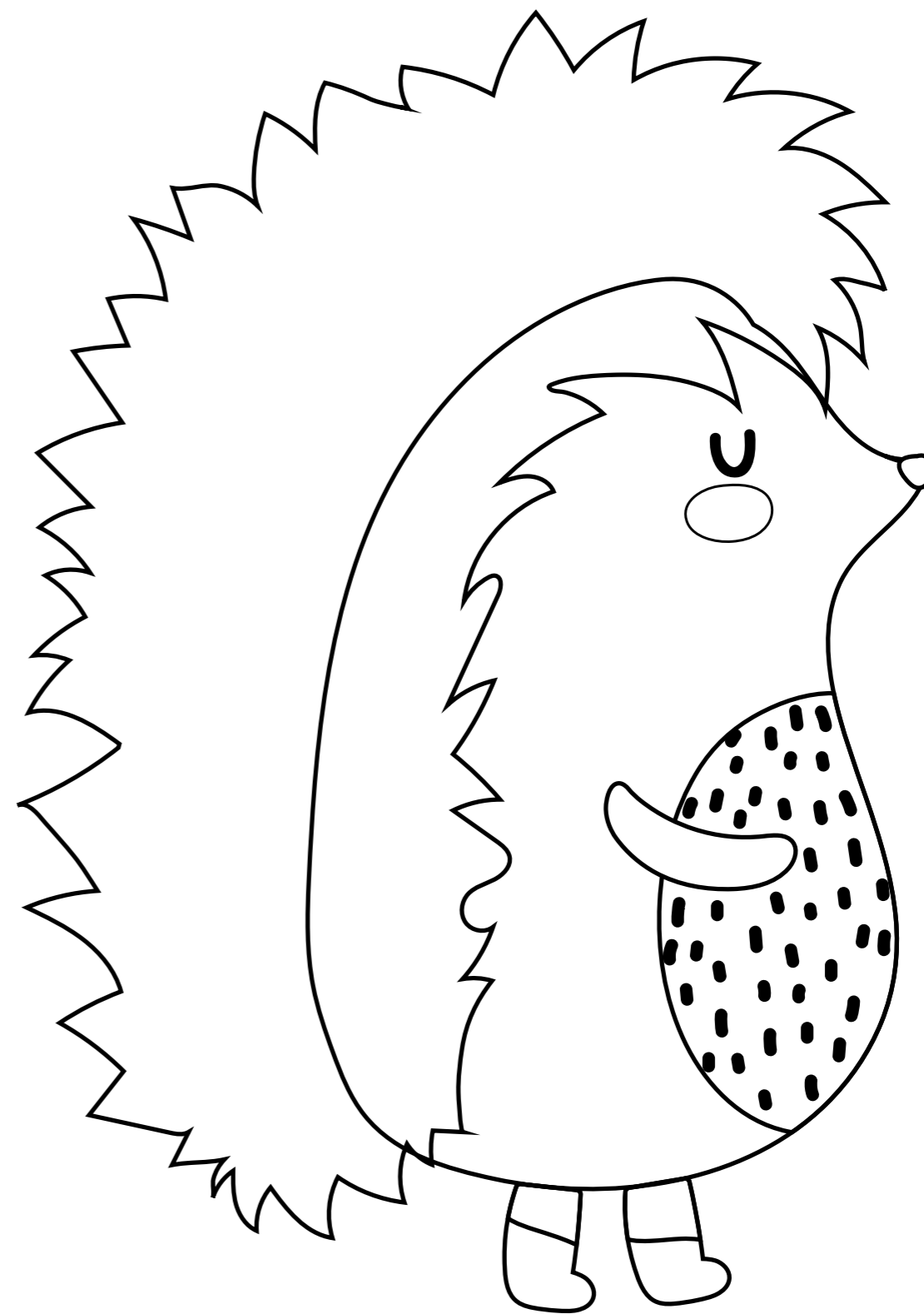

ZADANIE 4

KOLOROWANKA

Zobacz, jaki jeżyk jest dzięki Tobie szczęśliwy.
Pokoloruj go, by wyglądał jeszcze piękniej!

SCENARIUSZ NR 2

POZNAJ PRZYJACIÓŁ JEŻYKA! O LEŚNYCH ZWIERZĘTACH I ICH ZWYCZAJACH.

Autorka:

Paulina Kulesza

Grupa wiekowa:

szkoła podstawowa, klasy 1-3

Czas realizacji:

1 godzina lekcyjna

Cel ogólny:

Uświadomienie uczniów na temat zwyczajów leśnych zwierząt oraz znaczenia wody w ich życiu.

Cele szczegółowe:

Uczeń/uczennica potrafi:

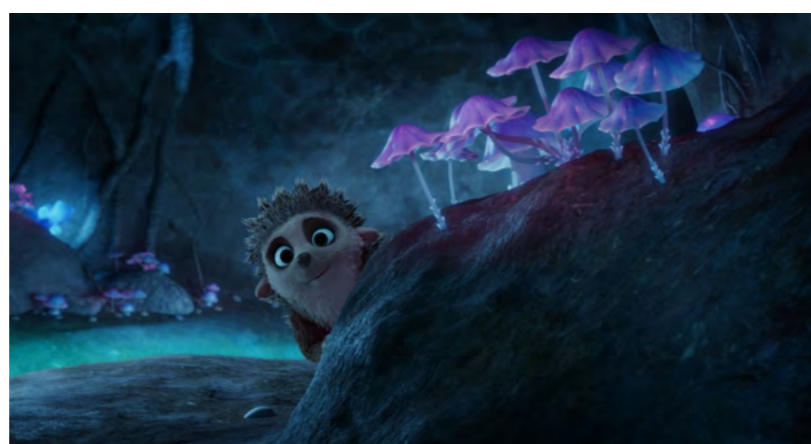
- rozpoznawać zwierzęta zamieszkujące polskie lasy;
- poznaje zwyczaje leśnych stworzeń;
- wie, w jaki sposób zachowywać się w lesie;
- wie, jak ważną rolę odgrywa woda w życiu zwierząt i roślin.

Materiały dydaktyczne:

kserokopie zadań do scenariusza, tablica, kreda, ołówek i/lub kredki, butelka z wodą mineralną o pojemności 1,5 litra, owoce i rośliny – np. jagody, maliny, kwiaty, żdbła trawy.

Metody pracy:

dyskusja, rozmowa kierowana, praca z materiałami graficznymi.

ROZMOWA O FILMIE.

Nauczyciel/ka prosi uczniów o podzielenie się wrażeniami po projekcji filmu „Jeżyk i przyjaciele”. Pyta: która z postaci z animacji była Twoją ulubioną? Dlaczego? Następnie nauczyciel/ka prosi uczniów o to, by wymienili imiona i nazwy zwierząt, które rozpoznali na ekranie. Uczniowie udzielają odpowiedzi, a nauczyciel/ka każdą z nich zapisuje na tablicy.

GATUNKI ZWIERZĄT LEŚNYCH.

Nauczyciel/ka przechodzi do **zadania 1**: prosi uczniów, by bazując na własnej wiedzy oraz informacjach dostarczonych im za pośrednictwem filmowego seansu zastanowili się, które zdania najlepiej opisują zwierzęta na załączonych obrazkach. Uczniowie łączą wizerunki stworzeń z odpowiadającymi im opisami. Po zakończeniu zadania nauczyciel/ka prosi uczniów o zaprezentowanie odpowiedzi. To dobry moment, by nauczyciel/ka uzupełniła informacje na temat leśnych zwierząt – dopowiadając np., że dziki są zwierzętami stadnymi, a na czele ich grupy stoi locha przewodniczka; że jeże są samotnikami, które łączą się w pary tylko na okres godów, a niedźwiedzie rzadko atakują ludzi – najczęściej w sytuacji zagrożenia życia lub w celu obrony młodych osobników. Kolejną częścią **zadania 1** jest omówienie zachowań zwierząt przedstawionych w filmie „Jeżyk i przyjaciele”. Które z nich są pozytywne, a które z nich negatywne? Uczniowie podkreślają zdania z opisami zgodnie z poleceniem i starają się uargumentować swoje odpowiedzi. Jeśli jest taka konieczność, nauczyciel/ka nakierowuje uczniów na właściwe uzasadnienie.

GDZIE MIESZKAJĄ LEŚNE ZWIERZĘTA?

Las jest miejscem, które zamieszkuje wiele gatunków zwierząt. Czy uczniowie wiedzą, jak nazywają się ich domy? Odpowiedź znajdą w trakcie rozwiązywania labiryntu w **zadaniu 2**. Zadaniem uczniów jest doprowadzenie zwierząt do celu.

LAS I WODA - CO JE ŁĄCZY?

Nauczyciel/ka dopowiada uczniom, że las nie tylko jest domem dla wielu gatunków zwierząt. Poza tym spełnia jeszcze inną ważną funkcję: zatrzymuje, magazynuje i oczyszcza wodę. Nawiązując do fabuły animacji „Jeżyk i przyjaciele” nauczyciel/ka mówi o tym, że woda jest niezbędna do życia wszystkim stworzeniom - zarówno zwierzętom, jak i roślinom. Informuje uczniów, że drzewa obecne w lesie pochłaniają wodę z opadów deszczu, a później wprowadzają ją do powietrza pod postacią pary. Następnie nauczyciel/ka pokazuje uczniom butelkę z wodą mineralną o pojemności 1,5 litra i prosi, by zgadli, ile takich butelek wody może wyparować do atmosfery z jednego drzewa w trakcie jednego dnia. Prawidłowa odpowiedź to ok. 300 butelek. W porze letniej jedno dorosłe drzewo jest bowiem w stanie w ciągu doby oddać do atmosfery około 450 litrów wody! Dlatego tak ważne jest, by szczególnie dbać o dobro lasów.

ZNACZENIE BOBRÓW W PRZYRODZIE.

Nie tylko drzewa pomagają magazynować wodę w przyrodzie. Czy uczniowie pamiętają, które ze zwierzków w bajce wykonywało mozolną pracę, by zatrzymać wodę w lesie? Oczywiście – chodzi o bobra! Nauczyciel/ka dopowiada, że to niezwykle pożyteczne stworzenie, które buduje tamy z drewnianych kłód i gałęzi. To zapory, które zatrzymują wodę w miejscu, podnoszą jej poziom i spowalniają odpływ. Z tego powodu bobry są naszymi sprzymierzeńcami w walce z suszą. Sięgając po **zadanie 3** uczniowie zyskują szansę, by pomóc zwierzątku w jego codziennej pracy.

GDZIE JEST WODA?

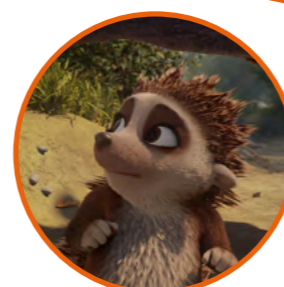
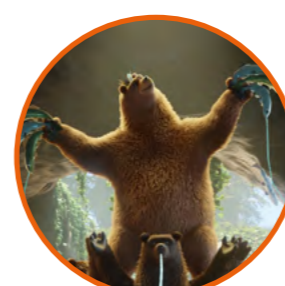
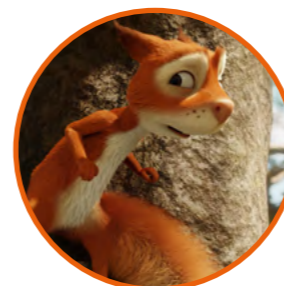
Następnie nauczyciel/ka pyta: skąd Mili i Mędrak czerpali wodę, gdy wysechł strumień w ich lesie? Przykładowe odpowiedzi: wydrążona dynia, której magazynowana była woda, pusta muszla ślimaka, do której zbierała ją Mili, owoce – jagody, maliny – oraz nektar z kwiatów (zaferowany zwierzątkom przez ropuchę). Nauczyciel/ka pokazuje dzieciom przykładowe owoce i rośliny – takie, jak jagody, jabłka, maliny, truskawki, kwiaty, żdźbła trawy – i prosi uczniów, by zgadli, które z nich zawierają najwięcej wody. Mówi, że truskawki mają w sobie aż 90% wody, jabłka – 87%, maliny i jagody – 86%, nektar znajdujący się w kwiatkach – od 30 do 90%, a świeżo skoszona trawa – ok. 60% wody. Każdy z wymienionych owoców i każda z wymienionych roślin składa się więc w większości z wody! By uczniowie mogli porównać, w jakich przedmiotach jest więcej wody, wykonują **zadanie 4**. Podsumowując wątek nauczyciel/ka wyjaśnia uczniom, że zarówno leśne owoce, jak i trawy oraz roślinność mogą być dla zwierząt pełnowartościowym źródłem wody.

ZACHOWANIE W LESIE.

W trakcie wycieczki do lasu każdy powinien pamiętać o tym, że jest w tym miejscu wyłącznie gościem. Należy przestrzegać pewnych zasad, by zapewnić bezpieczeństwo zarówno sobie, jak i leśnym stworzeniom. Następnie nauczyciel/ka rozdaje uczniom kserokopie z **zadaniem 5** i prosi o to, by zakreślili kółkiem przykłady niewłaściwego zachowania w lesie. Uczniowie przedstawiają odpowiedzi na forum klasy, a nauczyciel/ka komentuje i dopowiada, jakie mogą być konsekwencje prezentowanych czynów (np. rozpalanie ogniska – pożar lasu; pozostawianie odpadów – śmiertelne zagrożenie dla zwierząt, które poszukują pożywienia, granie na instrumentach i głośne słuchanie muzyki - płoszenie zwierząt itd.)

ZADANIE 1

Jakie zwyczaje mają te leśne stworzenia?
Połącz linią obrazek zwierzątka z odpowiednim opisem!
Zastanów się, które zachowania zwierząt przedstawionych w filmie "Jeżyk i przyjaciele" są godne pochwały, a których nie warto naśladować. Podkreśl przykłady dobrych czynów **zieloną kredką**, a złych – **czerwoną** i wyjaśnij, dlaczego.

- ♦ Pomogłem Mili odnaleźć Kamień Wodny. Poznasz mnie po puszystym, rudym ogonie. Dzięki niemu zachowuję równowagę, gdy skaczę z gałęzi na gałąź!
- ♦ To ja zabrałem wodny kamień. Mimo panującej suszy korzystam z wody w bardzo nieodpowiedzialny sposób – uwielbiam urządzać pokazy wodnych akrobacji. Jestem największym drapieżnikiem na łądzie. Co roku zapadam w sen zimowy w swoim legowisku, które nazywane jest gawrą.
- ♦ Jestem niezwykle odważna – wyruszyłam w wyprawę, by odzyskać wodny kamień. Najchętniej żywię się dżdżownicami, ślimakami i owadami. Gdy podejdziesz zbyt blisko, zwinę się w kulkę i nastroszę kolce!
- ♦ Przewodniczę zebraniom leśnych zwierząt. Jestem mądry i słuchają mnie wszystkie stworzenia. Mam długie uszy, które są nazywane „słuchami” i silne nogi, dzięki którym mogę kicać w siną dal!
- ♦ Nie mam najlepszych manier. Bywam bardzo złośliwy i wyśmiewam się z Mędrka. Posiadam ostre kły. Moim ulubionym przysmakiem są żołądźce, ale tak naprawdę jestem wszystkożercą. Lepiej mnie nie denerwuj, bo mogę zrobić się groźny!

ZADANIE 2

Zwierzęta zagubiły się w lesie.
Rozwiąż labirynt i zaprowadź je do ich domów!

KOPIEC
LIŚCI

KRZAKI I TRAWY

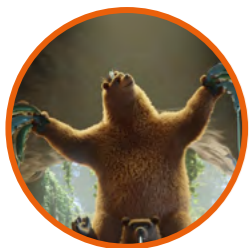
DZIUPLA

GAWRA

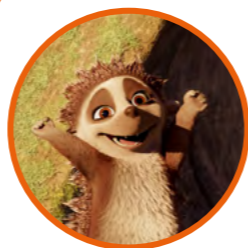
WIEWIÓRKA

NIEDŹWIEDŹ

ZAJĄC

JEŹ

ZADANIE 3

Pomóż Bobrowi zatrzymać wodę w lesie! Narysuj tamę
i napełnij koryto rzeki wodą. Pomogą Ci w tym kolorowe
kredki.

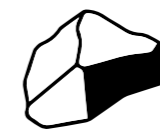

ZADANIE 4

Leśne zwierzęki są dziś bardzo spragnione. Gdzie znajdą więcej
wody? Zakoloruj odpowiedni obrazek z przedstawionej pary.

CZY

?

CZY

?

CZY

?

CZY

?

ORDER PRZYJACIELA WODY

ODBIERZ SWÓJ
KAMIEŃ WODNY!

ZADANIE 5

Czego NIE należy robić, będąc w lesie i dlaczego? Zaznacz odpowiedzi kółkiem. Zwierzęta będą Ci za to wdzięczne!

OPRACOWANIE:
Zespół Edukacji
Ferment Kolektiv

Korekta:
Paulina Kulesza,
Katarzyna Kebernik

Redakcja:
Paulina Kulesza, Radek
Tomasik, Katarzyna Kebernik

**Opracowanie
graficzne:**
Adam Romel

SOLA MEDIA PRESENTS A FILM PRODUCED BY DREAMIN' DOLPHIN FILMPRODUKTION IN COPRODUCTION WITH EAGLE EYE FILMPRODUKTION AND GRID ANIMATION
A FILM BY REGINA WELKER AND NINA WELS SCREENPLAY BY ANDREA DEPERT AND MARTIN BEHNKE MUSIK ANDREAS HOGE PRODUCED BY LILIAN KLAGES THOMAS G. MILLER AND MARK MERTENS DISTRIBUTED BY KOCH MEDIA

